STUDENT STUDY PROJECT

ON

"Panduga Saayanna a Historical view"

Submitted to

Department of History

Dr.BRR Government Degree College Jadcherla
Mahabubnagar (DIST), Telanagana State, India-509301
(Accredited by NAAC with "B^{++}" Grade,
An ISO 9001-2015 Institution
Affiliated to Palamuru University)

VI Semester
Academic Year 2022-23

CH.Kavitha
Assistant Professor of History
Dr.BRR Government College
Jadcherla-509301
Mahabubnagar District
Telangana State, India.

CERTIFICATE

This is to certify that the project work entitled **"Panduga Saayanna a Historical view"** is a bonafide work done by B. Chandra shekar D. Shekhar Goud K. Rohith G. Ganesh A. Anjaneyulu the students of VI semester BA under my supervision in History at the Department of History Dr.BRR Government College Jadcherla during 2022-23 and the work has not been submitted in any other college or University either part or full for the award of any degree.

Place: Jadcherla
Date: 24/05/2023

CH.Kavitha
Assistant Professor of History

Signature of External examiner

Signature of Internal examiner

DECLARATION

We hereby declare that the project work entitled with **"Panduga Sayanna a Historical view"** is a genuine work done by us under the supervision of **Sri CH.Kavitha** Assistant .Professor, Department of History,Dr.BRR Govt.degree College,and it has not been under the submission to any other Institute /University either in part or in full, for the award of any degree.

NAME OF THESTUDENT	CLASS	H.T.NUMBER	SIGNATURE
B. CHANDRA SHEKAR	III -BA	20033006129511	B, Chandra
D. SHEKHAR GOUD	III- BA	20033006156508	[illegible]
K. ROHITH	III -BA	20033006156510	K. Rohith
G. GANESH	III -BA	20033006397002	G. Ganesh
A.ANJANEYULU	III -BA	20033006129507	A. Anjaneyulu

ACKNOWLEDGMENTS

We express our heartfelt gratitude, respect and indebtedness to Sri CH.Kavitha Assistant Professor, Department of History, Dr.BRR Government College Jadcherla for the valuable guidance ,encouragement and timely suggestions with immense patience throughout the period of work ,without which it would not have been possible to complete the work.

We express deep sense of gratitude to Dr Appiya Chinnamma, Principal of Dr BRR Government degree college Jadcherla for permitting us to do this work and also for moral and technical support during the period of our project work.

NAME OF THESTUDENT	CLASS	H.T.NUMBER	SIGNATURE
B. CHANDRA SHEKAR	III -BA	20033006129511	[illegible]
D. SHEKHAR GOUD	III- BA	20033006156508	[illegible]
K. ROHITH	III -BA	20033006156510	K. Rohith
G. GANESH	III -BA	20033006397002	G. Ganesh
A.ANJANEYULU	III -BA	20033006129507	A. Anjaneyulu

పండుగ సాయన్న ప్రాజెక్టు వర్క్

పరిచయం:

రాజ్యం భ్రష్టమై అవినీతి, దోపిడీ అత్యాచారాలు పెరిగినప్పుడు ప్రజల నుండి వీరులు ఉద్భవిస్తారు. అట్లా ప్రజలు రూపొందించుకున్న నాయకుడు తెలుగొల్ల పండుగ సాయన్న. భారత స్వతంత్రోద్యమ (1900) కాలంలో నిజాం రాజ్యంలో జరిగిన తిరుగుబాట్లు, ఉద్యమాలు ఒక సమాంతర చరిత్ర. పండుగ సాయన్న ఈ సమాంతర చరిత్రలో సువర్ణాక్షరాలతో లిఖించదగినవాడు. పండుగ సాయన్న 1860 నుండి 1900 వరకు జీవించి ఉండవచ్చు. 35-38 ఏళ్ల వయసులో చంపబడి ఉండవచ్చు.

లక్ష్యాలు:

- పేదప్రజలకు దానధర్మాలు చేసిన ప్రజా నాయకుడిగా, తెలంగాణ రాబిన్‌హుడ్ గా సుపరిచితుడు.
- ప్రజలను దోసుకుంటున్న దొరల, దేశముక్ ల, అధికారుల, సంపన్నుల ఆస్తులను తీసుకొని, ఇవ్వకపోతే దోచుకుని పేదలకు పంచినట్టుగా మాత్రమే దూర ప్రాంతాల వాళ్ళు అనుకుంటారు.
- కానీ రాబిన్‌హుడ్ లాగా పండుగ సాయన్న కేవలం ధనవంతులను కొట్టి పేదవాళ్లకు పెట్టే పని పెట్టుకోలేదు. పండుగ సాయన్న ఆనాటి నిరంకుశ నిజాం అధికారాలను, అధికారులను ప్రశ్నించి, వారిని ఎదిరించి, తన సొంత పాలనా వ్యవస్థను స్థాపించుకొని, ఒక సరికొత్త బహుజన రాజ్యాన్ని స్థాపించడానికి ప్రయత్నం చేశాడు.
- కానీ ఆధిపత్య శక్తులైన దేశముక్ లు, కరణంపటేళ్లు, భూస్వాములు పథకం వేసి ఆనాటి నిజాం ప్రభుత్వం చేత సాయన్నను చంపించారు.
- పండుగ సాయన్న కథను నేటికీ దర్శనం మొగులయ్య వంటి బిక్షుక గాయకులు 12 మెట్ల కిన్నెరపై వీరోచితంగా గానం చేస్తారు.
- సాయన్న 1840 నుంచి 1900 మధ్య కాలానికి చెందినవాడు. అతని తల్లి సాయమ్మ, తండ్రి అనంతయ్య. అతను తెలంగాణలోని మహబూబ్ నగర్‌కు దగ్గర నవాబ్‌పేట మండలం, మెరుగోనిపల్లె గ్రామానికి చెందినవాడు.
- అతను పెద్ద షాట్‌ల నుండి సంపదను పట్టుకుని, స్వాధీనం చేసుకున్నాడు, దోచుకున్నాడు మరియు పేదలకు, పేదలకు మరియు లేనివారికి సమానంగా పంచాడు. అతను తన ముఠాతో కలిసి హైవేలను దిగ్బంధించి సంపదను దోచుకున్నాడు. అతను ఎవరు????
- "ఉన్నవారి నుండి పట్టుకున్నారు లేనివారికి పంపిణీ చేయబడింది. అది పండగ సాయన్న రాజుల కంటే గొప్పవాడు."

గుర్తించిన అంశాలు:

- అతను గ్రామీణ క్రీడల్లో ఆరితేరినవాడు. 20 కేజీల గుండును అవలీలగా ఒక్కచేత్తో లేపే వాడట.
- ఎద్దులబండిని ఒక్క చేతితో లేపి విసిరేవాడు.
- అతను పేదవర్గాలను సహాయం చేసే వ్యక్తిగా గుర్తింపు పొందినప్పటికీ ఆధిపత్య వర్గాల వాళ్లు బందిపోటుగా అతనిని చిత్రించారు.
- అతను ప్రజల కోసం నిలబడి ఆధిపత్య వర్గాలపై యుద్ధం చేశాడు.
- ఆకలితో అలమటించే ప్రజల కోసం సంపన్నుల ఇళ్లపై పడి గోదాములు పగులగొట్టి ధాన్యం బస్తాలు బైటకు తెచ్చి పంచిపెట్టాడు.
- సాయన్న సొంతంగా ఆయుధాలు తయారుచేసుకున్నాడు. ఒక దళాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు.
- ఆనాడు గ్రామాల్లో పెత్తందార్లు స్వైరవిహారం చేసేవారు. దొరల ఆధిపత్యానికి అడ్డులేకుండా ఉండేది. అతని భూములను భూస్వాములు ఆక్రమించుకున్నారు. ఆ కుటుంబం చితికిపోయింది. సాయన్న చిన్నమ్మను భూస్వాములు చెరచటం జరిగింది.

- గ్రామాల్లో బడుగు, బలహీన వర్గాల ప్రజలు భూస్వాముల దగ్గర వంగివంగి నడవాల్సి వచ్చేది.
- వూర్లో పెత్తందార్లకు ఎదురుతిరిగి మాట్లాడేవారు కాదు.
- ఈ పరిస్థితులను చూసిన పండుగ సాయన్న ప్రజర్విల్లాడు.
- ఆయనలో విప్లవాగ్నులు చెలరేగాయి. ఈ స్థితిని మార్చాలన్న తలంపు ఆయనలో పెరిగింది. ఎదిరించటానికి సాయుధుడయ్యాడు. సాయుధ దళాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు.

సూచనలు:

- ధనవంతులను, భూస్వాములను కొట్టి పేదలకు పెట్టటమన్న ఒక్క సూత్రం ద్వారానే ఆధిపత్య శక్తులపై యుద్ధం చేయటం అతని అభిమతం కాదు.
- ఆధిపత్య శక్తులపై యుద్ధం చేసే క్రమంలో ప్రజలను చైతన్యపరచాడు.
- బహుజనులపై ఏ వర్గాలు ఆధిపత్యం చెలాయిస్తున్నాయో గుర్తించి దాన్ని ఎదుర్కొనటానికి జ్ఞాన మనే చదువు కావాలని చదువుకున్నాడు.
- బహుజన వర్గాలు చదువుకోవాలన్న సందేశం ఇచ్చాడు.

- ఆ రోజుల్లో పేదల పెళ్ళిళ్లు జరగాలంటే చాలా కష్టంగా ఉండేది. వారు భూమిలేక కరువుకాటకాలతో, పేదరికంతో బాధపడుతూ ఉండేవారు. వారి ఆకలి తీర్చటానికి పండుగసాయన్న అన్న దానాలు చేసేవాడు.
- భూస్వాముల గుమ్ములు పగులగొట్టి పేదల కడుపు నింపాడు. అన్నార్తులకు అన్నం పెట్టటమే ఆనాటి విప్లవం.

అరెస్టు హత్య :

ప్రజల్లో సాయన్నకు పెరుగుతున్న ఆదరాభిమానాలను భూస్వాములు తట్టుకోలేక తప్పుడు కేసులు పెట్టించారు. వారు నిజాంపై ఒట్టిడి తెచ్చి అతనిని అరెస్టు చేయించారు. తరువాత సాయన్నను చంపడానికి పథకం వేసారు. జంగు జలాల్‌ఖాన్ మోహితి మిన్‌సాబ్ ఎస్పీ నాయకత్వంలో సాయన్నను అరెస్టు చేసి హతమార్చే కుట్రను ప్రజలు నిరసిస్తారు. కొందరు పెద్దమనుష్యులు సాయన్నను విడుదల చేయించాలని వనపర్తి మహారాణి శంకరమ్మపై ఒత్తిడి

తెస్తారు. ఆయన జైలునుంచి విడుదల కావాలని ప్రజల్నించి పెద్దఎత్తున ఒత్తిళ్లు పెరిగాయి. ఆగ్రహించిన జనం జిల్లా జైలుపై దాడికి దిగి జైలును బద్దలుకొడతారు. కానీ, సాయన్న అక్కడ ఉండడు. కనబడ్డ పోలీసులపై ప్రజలు తిరగబడతారు. ప్రజల ఆగ్రహం కట్టలు తెగుతుంది.

వనపర్తి రాణి శంకరమ్మ రంగంలోకి దిగి ప్రజల పక్షాన నిలబడింది. నిజాం రాజు మీర్ మహుమూద్ అలీని కలిసింది. "పండుగ సాయన్నను ప్రజల కోరిక మేరకు విడుదల చేయాలని" విజ్ఞప్తి చేసింది. అతనిని వదిలిపేయడానికి పదిపేల రూపాయలు "జమానత్"గా కట్టింది. ప్రజల డిమాండ్ కు తలవంచి నిజాం సర్కార్ "మార్ మత్. చోడో" అని హుకుం జారీ చేసింది. ఆ ఉత్తర్వులతో రాణి సంకరమ్మ నలుగురు పెద్దమనుషులతొ సహా పాలమూరుకు వచ్చింది. ఐతే సాయన్నను ఎలాగైనా హతమర్చాలని తలచిన భూస్వాములు మరల కుట్ర పన్నారు. "మార్ మత్. ఛోడో" అనే స్టే ఆర్డరును తమకు అనుకూలంగా ఉన్న ఎస్పీ మోహితి మిన్ సాబ్, జంగన్‌లాల్, పట్వారి వెంకట్రావుల సలహాతో ఆర్డరులోని "మార్" తరువాత విరామ బిందువునుంచి, "మార్. మత్ చోడో" అని మార్చి పేసారు. దీని అర్థం ప్రకారం "చంపండి. వదలకండి" అని. ఈ ఉత్తర్వు ప్రకారం సాయన్నకు మరణశిక్ష విధిస్తారు.

పండుగ సాయన్న తల నరికి మొండెం ఒక దగ్గర, తల ఒక దగ్గర విసిరేస్తారు. ప్రజలు ఆగ్రహంతో ఎస్పీ కార్యాలయం పైకి పోతారు. ఎస్పీ జనాగ్రహాన్ని చూసి గుండె పోటుతో చనిపోతాడు. నాగిరెడ్డి, వెంకట్రావు, పెద్దిరెడ్డి రాంరెడ్డి తదితర భూస్వాములు దావత్ చేసుకుంటున్న ప్రభుత్వ వసతి గృహాన్ని పేలాది మంది ప్రజలు చుట్టుముట్టి తగులబెడతారు. అందులోనే వారు మసైపోతారు.

సంస్మరణ:

ఇప్పటికీ పండుగ సాయన్న మరణించిన రోజును మర్చిపోకుండా వేలాదిమంది ఆయన సమాధి దగ్గరకొచ్చి నివాళులర్పిస్తారు. జయంతి ఉత్సవాలు జరుపుతారు. అతని చరిత్రను ఇప్పటికీ సజీవంగా ఉంచింది సంచార జాతుల, దళిత, బహుజన కళాకారుల కంఠాలే. వీళ్లు వూరూరా తిరుగుతూ సాయన్న చరిత్రను గానం చేశారు.

గ్రంధాలు:

మహబూబ్‌నగర్‌కు చెందిన న్యాయవాది టెక్కం జనార్దన్ పండుగ సాయన్నపై ఒక నవల రాశారు. చారిత్రక ఆధారాలు తక్కువగా లభించే ఈ కథను దొరికిన ఆనవాళ్లతోనే ఉన్నతంగా రచించాడు.

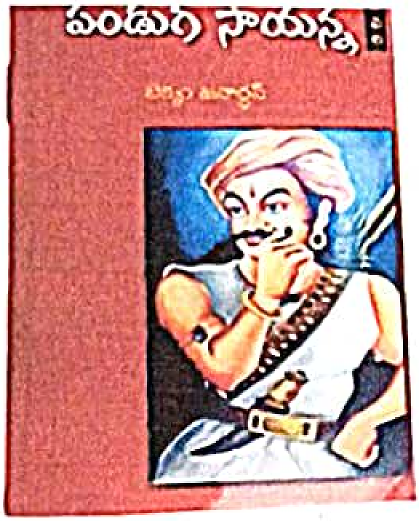

సినిమా:

ఏ.ఎం.రత్నం మెగా సూర్య ప్రొడక్షన్స్ బ్యానర్‌లో అతని పై సినిమాను నిర్మిస్తున్నారు. ఈ చిత్రంలో పండుగ సాయన్న పాత్రలో పవన్ కళ్యాణ్ నటిస్తున్నాడు.

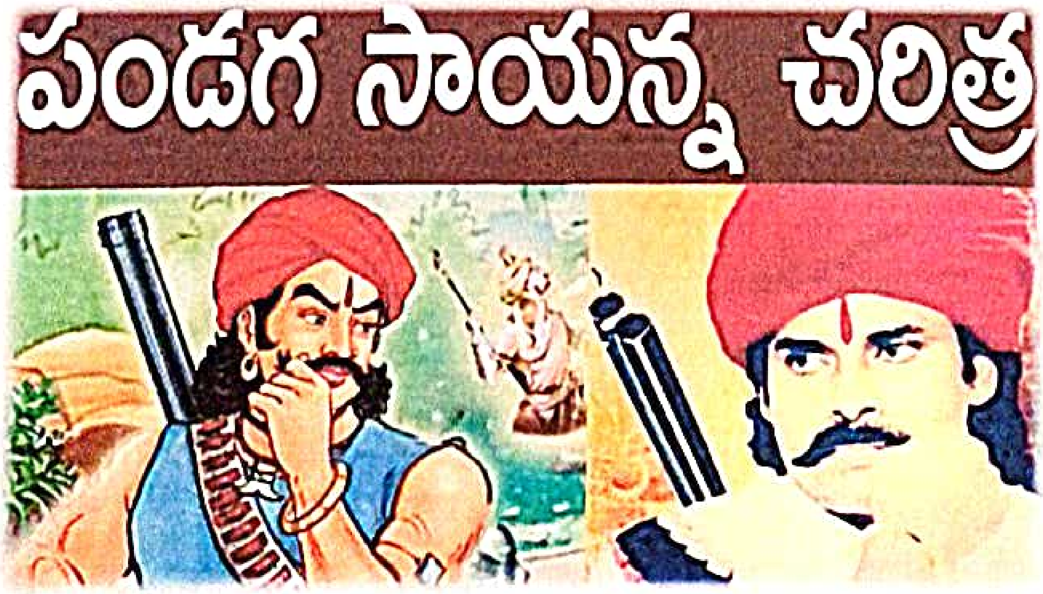

సమీక్ష:

- సాయన్న తల్లి రోదన అధికారులు, పాలకుల చెవిలో పడింది. సాయన్న తన తల్లిని ఓదార్చాడు "అమ్మా తాగడానికి ఉపయోగించే బావి దగ్గర నా బస్ట్ సైజు విగ్రహాన్ని ఉంచండి, నేను ఇంకా నా ప్రజలను కాపాడుతాను" అని.
- ఇనుప పంజరంలో ఉన్నా సాయన్న దగ్గరికి వెళ్ళేందుకు ఎవరూ సాహసించలేదు. దీంతో సాయన్న స్వయంగా తలగొండ వెంకన్నకు ఫోన్ చేసి తన మరణ రహస్యాలను పంచుకున్నాడు.
- పండుగల సాయన్న చెన్న గిరి అన్న బలాన్ని చూసి చెన్న గిరి అన్న కూడా తనలాగా అవ్వాలని పండగ సాయన్నతో పాటు పరిగెత్తేవాడు, పోటీపడేవాడు, చెన్న గిరి అన్నతో పాటుగా సాయన్న కూడా చెన్న గిరి అన్నకి ఎంతో మద్దతు ఇచ్చేవాడు.
- ఇది ఇలా ఉండగా ఒకరోజు దొరసానమ్మ పండుగ సాయన్నతో చిన్నగిరి అన్నతో ఇలా అంది.

- తమ యొక్క గుర్రంతో పోటీపడిన వారికి తమ గుర్రం ఎంత దూరం పరిగెడితే అంత దూరం పరిగెత్తిన వారికి తమ భూమిని బహుమానంగా ఇస్తానని చెప్పింది. అది విన్న పండగ సాయన్న చెన్న గిరి అన్న తో ఈ విధంగా అన్నాడు.
- చెన్నగిరి ఈ పోటీలో నువ్వు పాల్గొని దొరసానమ్మ భూమిని పొందమని చెప్పాడు.
- ఆయన చెప్పిన విధంగానే చిన్నగిరి కూడా అదే పోటీలకు దేవి గుర్రం పరిగెత్తినంత దూరం గుర్రంతో పాటుగా తన వేగాన్ని సాగించాడు, అలా ఎనిమిది వందల ఎకరాల భూమిని తన పోటీలో సొంతంగా గెలుచుకున్నాడు.
- చిన్నగిరన్న అలా పోటీలో గెలుసుకున్న భూమిలోనే ఇప్పుడు గ్రామంలో ఎంతోమంది ప్రజలు వ్యవసాయం చేస్తున్నారు.

డేటా విశ్లేషణ:

" నా పికలు చిరురా (నా దూడ కండరాలను కూల్చివేయండి)

రెక్కలు చిరురా, (పై చేయి వెనుక భాగాన్ని చింపివేయండి)

ఆపుడైతే పోతాడి, (అప్పుడు నేను చివరి శ్వాస తీసుకుంటాను)

నాది ప్రాణం వెంకన్న" (ఓ! వెంకన్న)

డక్కలి జానపద కళాకారులు మరింత అందంగా వివరించారు.

" ముప్పాయిరెందుల తవిజాలు ఎగలాలేక లేచి పాయె " (32 తబిజ్ ఎగిరిపోతున్న ఇంటి ఈగల దుప్పెనలా ఎగిరింది)

" ముప్పెరెందుల తవిజలౌ గరుడ పకులు యెగిరాయిపోయే " (32 టాబిజ్‌లు "పక్షి గరుడ-డేగ కుటుంబానికి చెందిన" లాగా గాలిలో ఎత్తుకు దూకాయి.

అప్పుడు సాయన్న శరీరం తన మాతృభూమిని ముద్దాడుతూ భూమిపై పడింది. ప్రభుత్వ అధికారులు, పోలీసులు అందరూ అతన్ని బంధించినప్పటికీ, సాయన్న మృతదేహం పైపు ప్రార్థనలు చేస్తూనే ఉన్నారు:

125 ఏళ్ల తర్వాత కూడా డక్కలి జానపద కళాకారులు పండుగోల్ల సాయన్న వీరోచిత గాథను చెబుతుంటే మహబూబ్‌నగర్‌లోని గ్రామాల్లో ఇప్పటికీ ప్రతిధ్వనించడంతోపాటు డక్కలి జానపద కళాకారుడు కిన్నర వాయిద్యం ఉపయోగించి కథను చెప్పినప్పుడు సాయన్నను వారి ముందు చూడవచ్చు.

అనారోగ్యం, అనారోగ్యం కారణంగా డక్కలి జానపద కళాకారుల ఆకస్మిక మరణం కారణంగా ఈరోజు సాయన్న "సాండ్ పిక్చర్" మసకబారుతోంది .

జానపద సాహిత్యం ద్వారా ఈ రకమైన వీరోచిత జానపద గేయాలను మరియు కథనాలను ఇప్పటికీ కాపాడుతున్న మరియు కాపాడుతున్న ఈ జానపద కళాకారులకు బహుమతి ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉంది . దురదృష్టవశాత్తూ, వారు ఇప్పటి వరకు గుర్తించబడలేదు లేదా బహుమతి పొందలేదు! వారు అవుతారా??????

మహబూబ్ నగర్ డక్కలి కలలరులు వారి కిన్నర వాయిద్యాలలో Ph.D చేసిన డా. దాసరి రంగా గారిని తెలుసుకోవడం చాలా సంతోషంగా ఉంది. అతని అభిమాన వడి డక్కలి బాలమ్మ- డిసెంబరు 2018లో మరణించారు. జానపద కళాకారులను మనం కోల్పోవడం మరియు వారి స్థానంలో ఎవరూ లేకపోవడం చాలా దురదృష్టకరం. కళ, కళాకారుల ప్రొఫైల్ మరియు కథా సాహిత్యాన్ని డాక్యుమెంట్ చేయడమే కాకుండా పూర్తి కృషితో ఈ కళాకారులందరికీ అవార్డు గుర్తింపు పొందిన డా. దాసరి రంగా గారికి చాలా కృతజ్ఞతలు.

డా. దాసరి రంగా గారు పండుగ సాయన్న కథను డక్కలి బాలమ్మ పూర్ణ శక్తితో, ఆమె కళ్లలో సంధ్యాకాంతితో, అదే విధంగా చెప్పాలనే ఉత్సాహంతో చెప్పిన తీరును గుర్తు చేసుకున్నారు. డా. దాసరి రంగా స్వయంగా చాలా మంచి రచయిత మరియు జానపద కళాకారుడు కూడా.

- పండుగల సాయన్న ఏదైనా సంతకి వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ ఉన్న మనుషులందరినీ తన తమ్ముడు చెల్లెలు అన్న అక్క అలాగే అందరిని భావించేవాడు ఎవ్వరిని చెడే ఉద్దేశంతో చూసేవాడు కాదు
- పండుగ సాయన్న ప్రతి రోజు ఒక్కసారిగా ఒక పెద్ద లోట్టి కల్లూ లేదా తగినంత సారాను తాగేవాడు
- పండగ సాయన్నను ఎంతో మంది దొరలను కొట్టినందుకు మహబూబ్ నగర్ జిల్లా పోలీసులు తమ కస్టడీ లోకి తీసుకొని అరెస్టు చేసి
- మూడు రోజులపాటు ఎలా పడితే అలా కొట్టి కొట్టి ఆఖరికి అలా చంపేశారు.
- పండుగల సాయన్నను తన సంతి అయినా నాగమ్మ ఒక సీసాలో మత్తు మందు కలిపి ఇచ్చింది అలా పోలీసులు సాయన్నను బందిపోటు చేసి పట్టుకున్నారు.